

De geboorte van Ut Lappegat

Door Martien van den Biggelaar

In 1965 maakte de eerste ongebonden Geldropse Prins Carnaval, Z.D.H. Prins Brompiet D'n Urste van Bougie tot Knalpot, alias dhr. Piet van Wershoven, een definitief einde aan het Prinsdom Vleermuizendam. Bij Prinselijke Proclamatie van 14 februari 1965, afgekondigd aan de Heuvel in het Groen Koffiehuis van Michel Verlouw, werd bepaald dat Geldrop tijdens de carnavalsdagen vanaf dat moment tot in de carnavaleske eeuwigheid de naam zou gaan dragen van *Ut Lappegat*.

Alle Geldropse carnavalsverenigingen hebben die naam tot op de dag van heden ten volle gerespecteerd. Ook het Stadsprinscomité, rond 1980 op het Lappegatse carnavalstoneel verschenen, hield zich eraan. De naam Ut Lappegat is een geesteskind van de toenmalige Prinselijke Pennenlikker Vleer Sium, Martien van den Biggelaar. Hij baseerde zijn creatie op de rijke geschiedenis van de Geldropse textielindustrie, die tot ver in het heden heel wat Geldropse mondjes heeft gevuld.

Een geschiedenis met hindernissen

Ut Lappegatse carnaval sloeg hiermee in 1965 een geheel nieuwe weg in. Maar men stuitte al meteen op een eerste hindernis, namelijk de weigering door burgemeester mr. Fr. van Lanschot om de eerste onafhankelijke Lappegatse Prins Carnaval de sleutels van de gemeente Geldrop te overhandigen. Hij verhinderde met deze stap iets, wat tot een jaarlijkse traditie van ut Lappegatse carnaval had moeten worden. Terwijl je toch zou verwachten, dat deze burgemeester, als zoon van "Oeteldonk", zeker zijn volle medewerking zou verlenen om Geldrop tijdens carnaval een vleugje Oeteldonkse carnavals sfeer te laten proeven.

Zijn vader - burgemeester van 's-Hertogenbosch – was immers volgens uit Oeteldonk naar Geldrop overgewaaid verhalen geen onbekende in het Bossche uitgaansleven en een levensgenieter van het zuiverste ras. In de jaren 1963 en 1964 had burgemeester Van Lanschot tijdens een vrij sober gebeuren voor het gemeentehuis de sleutels van de gemeente Geldrop, dat toen nog tijdens de carnavalsdagen 'Vleermuizendam' heette, overhandigd aan de Vleermuizenprinsen Telemachos (Leo van de Mortel) en Telegonos (Toon van Bergen uit Eindhoven) van de Algemene Geldropse Carnavalsvereniging "De Vleermuizen".

Ook in de jaren daarvoor had de burgemeester geen enkel bezwaar gevoeld om een Lappegatse Prins carnaval, namelijk de bekende Geldropse tandarts A.A. Pennock, de sleutels van de gemeente te overhandigen. De burgervader liet schriftelijk weten, dat de Geldropse carnavalsverenigingen het jaarlijks onderling maar uit moesten maken, welke vereniging de sleuteluitreiking op haar programma kon plaatsen.

Dit burgervaderlijke decreet was vooral veren op de steek van de Braokese Karnavalszotten die, aangevoerd door een of meerdere bestuursleden die zitting hadden in de Geldropse gemeenteraad, alle veren bij gingen zetten, om hun prins op het gemeentehuis te krijgen. Een poging van het Opperste College van de A.G.C. "De Vleermuizen" om via onderling overleg uit de ontstane impasse te geraken stuitte vooral op de onwil van de politieke carnavalisten Joh. L. van Sante en zijn trouwe broekzak M. Veraart.

Dontolinoschild

Ook een poging van de ex-prins van de "Geldropse Jagers" c.q. de Lappegatse "Bolhoedjes" – A. A. Pennock – om via een schriftelijk verzoek aan het College van B & W het tij te keren vond geen gehoor. Pennock stelde voor om jaarlijks een door hem zelf gesmeed zilveren schild - het zogenaamde Dontolinoschild - aan de eerste vrije Prins Carnaval van Geldrop uit te reiken, naast of in plaats van de traditionele sleutels.

Nadat ook dit voorstel bij het College geen genade vond, werd het Dontolinoschild één van de Prinselijke Eretkens van de toekomstige Vleermuizen- c.q. Werkgroepprinsen.

Gemiste kansen

Zou het optreden van een eerste vrije Prins van het gloednieuwe Ut Lappegat een veel belovende gebeurtenis voor het carnaval in zijn totaliteit geweest zijn, het vervolg gaf helaas een totale aftakeling te zien van wat er tot dan aan toe met veel vlijt, inzet en overtuiging was opgebouwd. Door het optreden van een zich “Stadsprinscomité” noemende organisatie, ging het vanaf 1982 steil neerwaarts. Dat was in grote mate te danken aan een beslissing van het gemeentebestuur van Geldrop om de jaarlijkse subsidie aan de organisatoren van het Werkgroepelijk Carnaval ook de uitgaven van het Stadsprinscomité te laten dekken.

Het Opperste College van de Werkgroep “Kinder-, Jeugd- en Bejaardenfeest tijdens carnaval” reageerde furieus op deze beslissing en besloot per direct het Werkgroepelijk activiteitenpakket 1982 te annuleren. Alleen de carnavals-liefdadigheidsactie “Carnaval Contra Melaatsheid” bleef gehandhaafd.

Wedijveren

Vanaf dat moment werd er op het gemeentehuis intensief vergaderd met de zich voor het algemene Lappegatse carnavalsgebeuren hard makende carnavalsverenigingen. Het schrale eindresultaat was een protocol met richtlijnen, waaraan elk der aanwezige partijen zich diende te houden. Een resultaat waarover de bekende Geldropse gemeenteambtenaar Van Broekhoven de legendarische uitspraak deed: “als er in Geldrop een organisatie wordt opgericht waarvan de activiteiten tot een zeker succes leiden, dan ziet er per omgaande een andere organisatie het levenslicht, die elke voorhanden zijnde mogelijkheid te baat neemt om de activiteiten van de succesvolle organisatie daar waar mogelijk te dwarsbomen of te kopiëren.”

Van het protocol kwam geen bal terecht. In plaats van een oplevende, algemene en algehele Lappegatse carnavalsbeleving werd stelselmatig dan het ene, dan weer het andere bereikte resultaat met de grond gelijk gemaakt met als dieptepunt het pronkstuk van de Lappegatse carnaval: de carnavalskinderoptocht (1961-1982).

Onafhankelijke Prins Carnaval

Als Prinselijke Pennenlikker van het Opperste College van de Algemene Geldropse Carnavalsvereniging “De Vleermuizen” was ondergetekende zeer nauw betrokken geraakt bij de realisatie van een vrije en onafhankelijke Prins Carnaval van Geldrop. Sinds de oprichting van de A.G.C. werd actie gevoerd voor het vinden van deze vrije, onafhankelijke Prins. Immers, de doelstelling van de A.G.C. luidde: algemene en algehele Geldropse carnavalsviering.

Na veel praten had het Opperste College beet toen de bekende en succesvolle Geldropse zakenman Piet van Wershoven toehapte. Maar wel met als eerste en belangrijkste voorwaarde: de volledige steun van de in 1962 opgerichte Algemene Geldropse Carnavalsvereniging “De Vleermuizen”. Daarnaast vroeg hij de zeer speciale inzet van de Prinselijke Pennenlikker Vleer Sium voor de aanstelling van een persoonlijke adjudant.

Dat werd de in Waalre woonachtige oud-Geldroppenaar Tjeuke Verstappen, een driftig heertje, kort van stuk maar rad van tong. Een eigenschap die voor een Prinselijke adjudant van onschatbare waarde is. De A.G.C. zegde een maximale begeleiding van dit Prinselijk Duo volmondig toe. Ook het Prinselijk College stemde in, dat in zijn korte maar hevige functioneren reeds zijn sporen aan het Geldropse carnavalsfirmament rijkelijk had nagelaten.

Met dit vrije carnavaleske duo, in combinatie met de daadkrachtige organisatorische ervaring van het Opperste College van de A.G.C. werd ut Lappegatse carnaval 1965 een waarlijk carnavalesk kroonjaar, dat in de vijftig daarop volgende jaren nooit meer is geëvenaard!

Kinderoptocht

Een hoogtepunt van dit Lappegatse kroonjaar was de grandioze kinderoptocht met zijn, voor Geldrop, onovertroffen belangstelling en het op een kunstzinnige wijze neerzetten van durpse problemen. Een zeer deskundige jury beoordeelde in samenwerking met een jury uit de Geldropse gemeenschap de kwaliteit en de creativiteit van de groepen en de individuele deelnemers. Door de jaren heen werd dit Lappegatse kroonjuweel uitgebreid met zaken, die de optocht interessanter en actueler maakten, zoals een kinderjury en een kinderprins met een eigen Raad van Elf.

Prinselijke Proclamatie

En nu weer terug naar de roemruchte geschiedenis rond de regeringsperiode van de eerste ongebonden Prins Carnaval van Ut Lappegat. Hij werd door Z.D.H. Prins Theodoor D'n Urste in de hoogste adelstand van het carnavaleske gebeuren verheven. Dit in aanwezigheid van Zijne Prinselijke Dansgarde, het Prinselijk College van de Algemene Geldropse Carnavalsvereniging "De Vleermuizen" (o.l.v. Z.D.E. Baron X, Frans Bergmans) en een groot aantal genodigden en belangstellenden.

Nog enigszins onder de indruk van het gebeuren rond zijn persoon zette de kersverse Prinselijke Hoogheid met vaste tred de eerste schreden op de door hem uitgestippelde Prinselijke weg, die hij via zijn Prinselijke Proclamatie openbaar maakte. Een geschiedwaardig punt uit deze proclamatie was het artikel, dat bepaalde, dat Geldrop tijdens de hoogtijdagen der zotheid vanaf nu tot in eeuwigheid de naam zal dragen van UT LAPPEGAT.

Prinselijke bezoeken

De weg, die Z.D.H. Prins Brompiet D'n Urste tijdens carnaval 1965 te gaan had, was rijkelijk bezaaid met bezoeken aan personen uit de wereld van politiek, kunst, een oud-collega en de carnavalsverenigingen van het door hem tot Ut Lappegat omgedoopte carnavalvierend Geldrop. Die bezoekenreeks werd geopend met een bezoek in warme carnavals sfeer aan wethouder Mr. Fr. Reijnders en zijn echtgenote in de Wilhelminalaan.

Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de ex-Prinsen van zowel "De Geldropse Jagers" als van de Lampengatse carnavalsvereniging "De Bolhoedjes", m.n. aan de tandarts dhr. A. A. Pennock en zijn echtgenote, woonachtig aan de Nieuwendijk in Geldrop.

Het was een omvangrijker gezelschap dan de gastvrouw had ingeschat. met als gevolg een gebrek aan drinkglazen. Een euvel, dat door lenen verholpen werd, zodat eenieder kon toosten op dit Prinselijke bezoek aan een Lappegatse carnavalist bij uitstek en zijn echtgenote. Uiteraard voerde ook hier Z.D.E. adjudant Textilianus het woord. Hij sloot af, het glas geheven, met het bekende tandartsgezegde "Spoelt U maar!!"

Hoogtepunt van deze bezoeken was het bezoek aan het kasteel van Geldrop. De voorbereiding vond plaats tijdens een bijzonder aangenaam en warm gesprek met de gastvrouw – Barones van Tuijll van Serooskerken Quarles Ufford – onder het genot van een, door haar persoonlijk gezet, kopje thee. Tijdens de tocht naar het kasteel waren de Prinselijke Hoogheden met hun directe staf gezeten in de open wagen van de Geldropse textielabrikant Vincent van den Heuvel met als particuliere chauffeur in officieel tenue, Miel de Vooght.

Bij aankomst aan het kasteel werd het illustere carnavaleske gezelschap welkom geheten door Jonker Max, de oudste zoon van de Barones. In zijn welkomstwoord, sprekende namens zijn moeder, verzocht Jonker Max aan Z.D.E. Adjudant Textilianus om een speciaal woord van welkom te willen richten aan zijn Prins Z.D.H. Prins Brompiet D'n Urste.

Onmerkbaar vloeide de officiële begroetingsceremonie over in een wat meer persoonlijk gebeuren en het was deze fase van het Prinselijk bezoek, dat Z. D. H. Prins Brompiet D'n Urste zowel Baronesse van Tuijll van Serooskerken Quarles Ufford als haar zoon Jonker Max benoemde tot "Ereleden in de Orde van het Ventieleke"; de hoogste gradatie in de Persoonlijke Huisorde van Zijne Prinselijke Traditie.

Een hoogtepunt in het bezoek was tevens het aanbieden van het eerste symbolische hertje voor het door de barones in te richten hertenkamp in de kasteeltuin. Een geste die door de baronnes als “zeer origineel” werd ervaren. Een langdurig applaus volgde dan ook.

Hierna kreeg het gehele carnavaleske bezoek op zeer ruime schaal een natje en een droogje geserveerd, waarna het geheel werd afgesloten met een dansje van de charmante Dansgarde van de Eindhovense (Lampengatse) carnavalsvereniging “De Lichtstadnarren” o.l.v. Z. D. H. Prins Theodoor D’n Urste.

Na dit succesvolle Prinselijke bezoek aan het kasteel van Geldrop spoedde het gehele gezelschap zich naar de Vleermuizen carnavalsmetropool “Tinuske” aan het Bogardeind om dit unieke Lappegatse carnavalsgebeuren op hoog niveau een waardig slot te geven.

Een volgende bezoek werd gebracht aan Vincent van den Heuvel en echtgenote, woonachtig aan de Stationsstraat. Dit bezoek was in zekere zin ook bedoeld als een persoonlijk “Dank U Wel” aan Vincent voor de spontane geste waarmee hij zijn open wagen inclusief chauffeur in uniform, beschikbaar had gesteld voor het welslagen van het prinselijk bezoek aan het kasteel van Geldrop.

Toch in de buurt zijnde werd even het St. Antoniushuis met een Prinselijk bezoek vereerd, het domein van de Broeders van O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen, in de volksmond genoemd: de Broeders van Dongen. Na de officiële ontvangst werd ook Broeder Thomas – toenmalig directeur en tevens stichter van de Geldropse Muziekschool - door Z.D.H. Prins Brompiet begiftigd met de “Orde van ’t Ventieleke”.

Ook de carnavalsvierende verenigingen van Ut Lappegat werden met een groots opgezet bezoek vereerd. De rondgang langs de feestburchten van Ut Lappegatse carnaval startte met een bezoek aan de Broekese Karnavalszotten in feestzaal “Corsa” aan de Dwarsstraat. Ook de “Aokertse E3-ers” in feestzaal Ad van Dijk werden niet vergeten. Vervolgens volgde een bezoek aan de carnavalsvereniging waar hij uiteindelijk zelf lid was, “De Geldropse Jagers”, die al vele jaren na “hotel Bogers” en hotel “Hof van Holland” in “Herberg ’t Hout” aan het Bogardeind was neergestreken. Gastheer was hier Z.D.H. Prins Harrie-O-Matic alias Harrie Wijnakker.

Historische miskenning

Overall wachtte Z.D.H. Prins Brompiet met zijn gevolg een enthousiast carnavalesk onthaal, ook al werd het Prinselijk gezelschap tussen de regels door toch aangezien als een afvaardiging van de A.G.C. “De Vleermuizen”; een historische miskenning van het gebeuren, dat de Lappegatse carnavalsgeschiedenis in had moeten gaan als het moment van de “start van de grote toekomst voor Ut Lappegatse carnavalsgebeuren in zijn totaliteit!”

Bij alle bezoeken werd de drang tot samenwerking uitdrukkelijk tot uiting gebracht. Ook door hen, die in de aanloop naar samenwerking, - een gezamenlijke Lappegatse carnavalstraditie - in het verleden, op alle mogelijke wijzen, met allerlei middelen, dit onderuit hadden weten te halen.